

JØRN ASTRUP HANSEN
Kastelsvej 1, 1.04 ♦ 2100 København Ø
tel. 3543 4868 ♦ mobil 2367 8868 ♦ j.astrup.hansen@mail.dk

26. april 2011

Til
Folketingets Erhvervsudvalg
Christiansborg

L 180 – forslag til ændring af lov om visse erhvervsdrivende virksomheder og lov om finansiel virksomhed.

Med henblik på mit foretræde for erhvervsudvalget den 28. d.m. følger nedenfor mine bemærkninger til to, af tre, forhold omfattet af lovforslaget:

- a. Sammensætningen af bestyrelsen i sparekassefonde
- b. Indførelse af et egentligt offentligt (legalitets-)tilsyn med virksomheder omdannet i henhold til den finansielle lovgivning

a. Sparekassefondene

På baggrund af en række tilfælde, hvor sparekasseaktieselskabet synes at have misbrugt sin adgang til at disponere på vegne af sparekassefonden, foreslås bestemmelsen, hvorefter sparekasseaktieselskabet af sin midte vælger flertallet af sparekassefondens bestyrelse, ændret, således at sparekasseaktieselskabets bestyrelse alene kan udpege et mindretal i fondens bestyrelse.

Sparekassernes omdannelsesmodel (fondsmodellen) skal overordnet hindre fremtidige aktionærer i sparekasseaktieselskabet i at få andel i den i sparekassen opsparede formue. Ikke desto mindre førte det udbredte misbrug af sparekassefondene, som finanskrisen har afdækket, til en massiv overførsel til sparekasseaktieselskabets nye aktionærer af midler opsparet i sparekassen.

1. Behov for snævrere rammer for formålsparagraffen

Det er min opfattelse, at forholdet i vidt omfang kunne have været afværget med en mere restriktiv godkendelsespraksis for fondenes vedtægter, navnlig formålsparagraffen. Jeg skal således foreslå, at lovforslaget udvides med en bestemmelse, hvorefter sparekassefondenes formålsparagraf reguleres ved lov, subsidiært at der ved lov sættes snævre rammer for fondenes formålsparagraf, og at der etableres en effektiv godkendelsespraksis.

2. Uværdige forhold

Gældende forhold er uværdige. Det er formentlig de færreste bestyrelsesmedlemmer i sparekassefondene, der har noget nærmere kendskab til lov om erhvervsdrivende fonde. Med de meget vidtløftige formålsparagraffer, som sparekassefondene blev udstyret med, har mange bestyrelsesmedlemmer i fondene meget tænkeligt været i god tro, når de har medvirket til transaktioner, som i svær grad har begunstiget sparekasseaktieselskabet (og de nye aktionærer) på bekostning af fonden.

b. Legalitetstilsyn med visse erhvervsdrivende virksomheder

Med virksomheder omdannet i henhold til den finansielle lovgivning indføres et egentligt offentligt tilsyn, der skal udøves af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Det fremgår af lovforslaget og listen over organisationer m.v., som har fået lovforslaget tilsendt til høring, at denne del af lovforslaget tager sigte på tidligere kreditforeninger og tidligere gensidige forsikringsselskaber.

Med en ændring af realkreditloven åbnede Folketinget i 1989 mulighed for, at kreditforeninger kunne omdanne sig til aktieselskaber. Det er i loven bestemt, at kreditforeningernes formuer ikke kan udloddes til foreningernes medlemmer (låntagerne), jfr. således § 219 i lov om finansiell virksomhed. Der er ikke på tilsvarende vis lovgivet for de gensidige forsikringsselskaber, hvis formue således uændret tilhører medlemmerne (forsikringstagerne). At det gensidige forsikringsselskab efterfølgende måtte have placeret driften i et aktieselskab ændrer ikke noget herved.

Det forekommer uhensigtsmæssigt, at man nu med et forslag til ændring af lov om visse erhvervsdrivende virksomheder vil sidestille reguleringen af, og tilsynet med, tidligere kreditforeninger og tidligere gensidige forsikringsselskaber, uagtet kreditforeningerne og de gensidige forsikringsselskaber er omdannet på et vidt forskelligt grundlag. Kreditforeningerne på basis af en folketingslov, de gensidige forsikringsselskaber uden noget lovgrundlag overhovedet.

Bemærkningerne nedenfor vil alene omfatte tidligere gensidige forsikringsselskaber til hvis ejerretlige forhold, der knytter sig et betydeligt ukendskab. Der knytter sig til det foreliggende lovforslag en tilsvarende usikkerhed, for så vidt angår tidligere gensidige forsikringsselskaber.

- Lovforslaget antages at omfatte virksomheder omdannet i henhold til den finansielle lovgivning.

Men gensidige forsikringsselskaber er *ikke* omdannet i henhold til den finansielle lovgivning. I modsætning til, hvad der gælder for sparekasser og kreditforeninger, er der slet ikke lovgivet om omdannelsen af gensidige forsikringsselskaber.

- I 1. ordførernotat af 8. februar 2011 vedrørende lovforslaget skriver Økonomi- og Erhvervsministeriet om virksomheder/foreninger omdannet i henhold til den finansielle lovgivning, at medlemmerne – i modsætning til, hvad der gælder for medlemmer af almindelige erhvervsdrivende foreninger – ikke har økonomiske rettigheder i forhold til virksomhedernes formue. Det fremgår klart af teksten, at der med ”virksomheder/foreninger” refereres til tidligere kreditforeninger og gensidige forsikringsselskaber.

Videre skriver ministeriet om medlemmerne, at de ikke kan modtage udbytte eller andel af foreningens formue ved opløsning. Det er korrekt, for så vidt angår medlemmer af tidligere kreditforeninger. Men det er *ikke* korrekt, for så vidt angår medlemmer af tidligere gensidige forsikringsselskaber.

Ifølge vedtægterne for selskaber/foreninger, der tidligere har drevet virksomhed som (gensidigt) forsikringsselskab, kan repræsentantskabet træffe beslut-

ning om at opløse foreningen/selskabet, og formuen skal ved opløsning udloddes til forsikringsstagerne. Så meget desto mere kan repræsentantskabet naturligvis beslutte at foretage løbende udlodning af selskabets/foreningens overskud.

Det fremgår klart af vedtægterne, at medlemmerne, nu som før, ejer foreningens/selskabets formue. Det var netop baggrunden for, at det gensidige forsikringsselskab Topsikring g/s i forbindelse med selskabets omdannelse i 1985, udloddede aktierne i Topdanmark A/S til forsikringstagerne.

At de tidligere gensidige forsikringsselskaber ejes af medlemmerne (forsikringstagerne) betyder selvsagt, at selskaberne skal drives i forsikringstagernes interesser. Det er ikke acceptabelt, at selskaberne, således om det nu er tilfældet, drives som erhvervsdrivene fonde, der ikke har ejere at tage hensyn til.

- TryghedsGruppen smba (det tidligere Tryg Forsikring, gensidigt forsikringsselskab) anfører i sit høringssvar, at medlemmerne af TryghedsGruppen ikke er ejere, og at der ikke foreligger en ejerkræds.

Det er *ikke* korrekt. Landsretten udtalte i 2009, at ejerforholdene i TryghedsGruppen må vurderes i lyset af andelsretlige principper. Som ethvert klassisk andelselskab har TryghedsGruppen naturligvis en ejerkræds – nemlig de til enhver tid værende forsikringstagerne. Herved ændrede højesteretsdommen i 2010 ikke noget. Men Højesteret imødekom rigtignok ikke sagsøgers påstand om en opløsning af TryghedsGruppen.

TryghedsGruppens direktør anbefaler i sit høringssvar, at enhver hentydning i loven til, at ”deltagerne er ejere” bør omformuleres eller udgå. Det forekommer dog ikke at være en opgave for en ansat direktør at have nogen mening herom. I øvrigt burde lovforslaget – henset til dets indhold – have været sendt til høring hos repræsentantskabet (der antages at repræsentere medlemmerne) og ikke hos den daglige ledelse.

1. De gensidige forsikringsselskaber – tabt mellem to stole

Reguleringen af gensidige forsikringsselskaber, nuværende og tidligere, der i ejerretlig henseende må opfattes som andelselskaber, lider under, at vi i Danmark ikke har nogen andelslov. Det måtte forekomme uheldigt, om lovgiverne med et legalitetstilsyn nu kom for skade at cementere en uacceptabel udvikling, som over tid har tømt forsikringstagernes ejerskab til forsikringsselskabet for ethvert reelt indhold.

Forsikringsvirksomhed er reguleret ved lov om finansiel virksomhed. Det gælder for forsikringsaktieselskaber, og det gælder for gensidige forsikringsselskaber. Men medens selskabsloven regulerer ejernes (aktionærenes) forhold i forsikringsaktieselskabet, er ejernes (forsikringstagernes) forhold i det gensidige forsikringsselskab *ikke* reguleret ved lov. De tidligere gensidige forsikringsselskaber er end ikke omfattet af lov om finansiel virksomhed.

Finanstilsynet, hvis hele virke er indrettet på at værne forsikringstagernes interesser i deres egenskab af forsikringstagerne, ikke ejere, i forsikringsselskabet, er ikke gearret til at føre tilsyn med de tidligere gensidige forsikringsselskaber, hvor alene ejerinteres-

serne ligger tilbage.

Men det forekommer ikke oplagt, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen skulle have bedre forudsætninger for at værne forsikringstagernes ejerinteresser. Med lovforslaget vil vi øvrigt få et delt tilsyn. Tilsynet med forsikringsvirksomheden vil komme til at ligge i Finanstilsynet, og tilsynet med det finansielle holdingselskab vil komme til at ligge i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. For sparekasseaktieselskaberne og sparekassefondene havde vi en tilsvarende arbejdsdeling. Det var ikke problemfrit.

2. anbefalinger

De tidligere kreditforeninger og gensidige forsikringsselskaber har forpuppet sig. I 13 år, fra 1994 til 2007, klarede man sig i TryghedsGruppen med fredsvalg. Bestyrelsen udpegede repræsentantskabet, der valgte bestyrelsen. I kreditforeningerne er billedet det samme. Repræsentantskaberne lukkede sig om sig selv og antog karakter af loger, hvorfra der sjældent sivede noget ud til medlemmerne.

- Det bør ved lov pålægges virksomheder omdannet i henhold til den finansielle lovgivning (kreditforeninger) og tidligere gensidige forsikringsselskaber at åbne generalforsamlingen (det ordinære repræsentantskabsmøde, hvor det træder i generalforsamlingens sted) for pressen.

I henhold til lov om finansiell virksomhed har pressen adgang til generalforsamlingen, subsidiært det ordinære repræsentantskabsmøde, i finansielle virksomheder (herunder kreditforeninger og gensidige forsikringsselskaber).

Det forhold, at låntagernes, henholdsvis forsikringstagernes, ejerskab ikke mere er direkte, men indirekte, bør ikke indebære, at pressen ikke længere har adgang til generalforsamlingen (det ordinære repræsentantskabsmøde). Tværtimod. Medlemmernes/selskabsdeltagernes muligheder for at skaffe sig viden om selskabets forhold er i væsentlig grad blevet forringet med det indirekte ejerskab.

- På det foreliggende grundlag finder jeg at måtte anbefale, at de tidligere gensidige forsikringsselskaber udgår af lovforslaget. Det er ikke hensigtsmæssigt i samme lov at ændre lovgivningen for på den ene side tidligere sparekasser, der er erhvervsdrivende fonde, og tidligere kreditforeninger, hvis omdannelse er reguleret ved lov om finansiell virksomhed, og på den anden side tidligere gensidige forsikringsselskaber, hvis omdannelse *ikke* er reguleret ved lov.

Uden lovhjemmel og uden at forsikringstagerne er blevet spurgt, er det lykkedes ledelserne i de tidligere gensidige forsikringsselskaber at omdanne selskaberne til de facto fonde, der synes at have haft sparekassefondene som forbillede. Enhver lovgivning på området bør have som sit primære sigte at retablere medlemmernes (forsikringstagernes) rettigheder, som har lidt under manglende lovgivning og et tilsyn med et uklart formål.

Ministeren bør nedsætte et udvalg, som skal udrede behovet for lovgivning om de gensidige forsikringsselskabers forhold. I udvalget bør forsikringstagerne/forbrugerne sikres ligelig repræsentation. Det er dog deres selskaber/foreninger, det drejer sig om. Det er ikke hensigtsmæssigt ej heller rimeligt alene at hø-

JØRN ASTRUP HANSEN

re ledelsen (bestyrelsen), der sædvanligvis har et meget svagt demokratisk mandat – ofte slet ikke noget.

Med venlig hilsen

Jørn Astrup Hansen

Jørn Astrup Hansen, der er cand. oecon., er tidligere bankdirektør.

Jørn Astrup Hansen, der i september 2008 af Danmark Nationalbank blev tilknyttet bestyrelsen for ebh bank a/s (tidligere Han Herreders Sparekasse) som kommitteret, blev i november 2008 af Finansiell Stabilitet A/S indsat som bestyrelsesformand i banken.

I oktober 2010 blev Jørn Astrup Hansen af Finansiell Stabilitet udnævnt til administrerende direktør i Eik Banki P/F (tidligere Føroya Sparikassi).

Jørn Astrup Hansen blev i 2007, som den første demokratisk valgte repræsentant i 13 år, medlem af repræsentantskabet for TryghedsGruppen smba (det tidligere Tryg Forsikring, gensidigt forsikringselskab).

Jørn Astrup Hansen blev i 2007 af Procesbevillingsnævnet meddelt fri proces til en sag mod TryghedsGruppen smba, først ved landsretten og senere ved Højesteret.

Jørn Astrup Hansen er formand for foreningen Tryksagen – en forening af forsikringstagere i Tryg og i Nordea Liv & Pension (det tidligere Tryg Forsikring, gensidigt livsforsikringselskab). Foreningens formål er at sikre forsikringstagerne er reet indhold af deres medlemskab (medejerskab) af TryghedsGruppen.

BILAG

Alene for den gode ordens skyld har jeg nedenfor udarbejdet en oversigt over forhold, som der i det fremlagte lovforslag ikke ses at være taget højde for.

- Der bør i lov om visse erhvervsdrivende virksomheder etableres hjemmel til, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan indrømme en minoritet i repræsentantskabet for virksomheder, fmba'er og smba'er, omdannet i henhold til den finansielle lovgivning de samme rettigheder, som i selskabsloven er tillagt en minoritet i et kapitalsselskab.

Under gældende lov er selv en vilkårligt stor minoritet i repræsentantskabet reelt uden enhver indflydelse. Hvis den spirende demokratibevægelse ikke skal dø ud, som vi tidligere har set det i kreditforeningerne, er det nødvendigt med i alt fald en vis minoritetsbeskyttelse.

- De enkelte medlemmer af repræsentantskabet, eller dog en minoritet af repræsentantskabsmedlemmer, f.eks. 10 pct. af samtlige repræsentanter, bør tillægges partsstatus efter § 335 i lov om finansiell virksomhed.

Hidtil har tilsynsmyndighederne, netop fordi repræsentantskabsmedlemmerne ikke anses for at have partsstatus, reelt afskåret repræsentantskabsmedlemmerne fra enhver klageadgang over tilsynets afgørelser.

- De enkelte medlemmer af repræsentantskabet, eller dog en minoritet af repræsentantskabsmedlemmer, f.eks. 10 pct. af samtlige repræsentanter, bør tillægges retlig interesse i forhold til revisorlovens § 43, stk. 6.

Under gældende bestemmelser er selv en vilkårligt stor minoritet i repræsentantskabet afskåret fra at få behandlet en klage ved Revisornævnet.

26.04.2011

JAH